

WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA W LATACH 1974-1977

Reorganizacja szkoły

Po szerokiej debacie społecznej nad *Raportem o stanie oświaty narodowej*, 13.10.1973 r. Sejm przyjął ustawę w sprawie reformy systemu edukacji narodowej. Realizując tę ustawę, Ministerstwo Oświaty i Wychowania opracowało program stopniowej modernizacji sieci szkolnej i przystąpiło do organizacji tzw. zbiorczych szkół gminnych. Zakładano, że zbiorcza szkoła gminna będzie stanowić punkt wyjścia do powołania szkoły średniej. Na bazie tych szkół miały powstać dziesięcioletnie szkoły ogólnokształcące, które zapewniałyby powszechną dostępność i możliwość wykształcenia na poziomie szkoły średniej. Jednocześnie reforma postulowała konieczność wdrożenia szerokiego programu organizacji placówek wychowania przedszkolnego.

Z myślą o należyтым przygotowaniu kadr dla 10-letniej szkoły średniej podjęto pospieszoną decyzję o reorganizacji zakładów kształcenia nauczycieli, przekształcając większość działających w kraju Wyższych Szkół Nauczycielskich w Wyższe Szkoły Pedagogiczne i nadając im prawa kształcenia studentów na poziomie wyższym magisterskim. Decyzje te objęły również siedlecką uczelnię.

20 sierpnia 1974 r. Rada Ministrów wydała rozporządzenie o przekształceniu z dniem 1 października 1974 r. Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Siedlcach w Wyższą Szkołę Pedagogiczną. Na mocy tej decyzji siedlecka uczelnia stała się placówką samodzielną, posiadającą pełne uprawnienia akademickie z uprawnieniami do kształcenia kadr pedagogicznych dla wszystkich placówek oświatowo-wychowawczych, przedszkoli, szkół podstawowych, zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących. Powyższa decyzja, jakkolwiek nie stanowiła zaskoczenia dla władz siedleckiej uczelni, ponieważ tutaj już od roku akademickiego 1973/1974 na podstawowych kierunkach realizowano program 4-letnich studiów magisterskich, to jednak postawiła przed środowiskiem uczelnianym nowe zadania. Absolwenci zyskali świadomość konieczności dalszego dokształcania się i dlatego większość z nich kontynuowała studia na uczelniach Warszawy, Lublina, Rzeszowa, Gdańska i Krakowa, część natomiast podjęła pracę ze świadomością potrzeby uzupełnienia studiów w systemie zaocznym. Kształcący się w systemie stacjonarnym nasi absolwenci dali pozytywne świadectwo o poziomie nauczania w siedleckiej WSN, bowiem prezentowany przez nich poziom wiedzy nie odbiegał od umiejętności studentów macierzystych uczelni.

Również władze szkoły stanęły przed nowymi wyzwaniem. Należało uzupełnić kadrę samodzielnych pracowników nauki, zorganizować nowe pracownie, laboratoria, uzupełnić sprzęt i pomoce dydaktyczne oraz, co w Siedlcach stanowiło największą trudność, pozyskać dodatkową powierzchnię dydaktyczną, rozbudować bazę socjalną uczelni poprzez stworzenie dodatkowych miejsc w domach studenta, a także niezbędną ilość mieszkań dla wykładowców. Szacowano, iż dla zabezpieczenia docelowych potrzeb socjalnych i dydaktycznych niezbędne jest pozyskanie 5000 m² powierzchni dydaktycznej, 900 miejsc w akademikach, 60 różnego typu mieszkań i 25 pokoi hotelowych dla wykładowców dojeżdżających do Siedlec. W sytuacji, gdy opóźniał się program realizacji miasteczka akademickiego, kierownictwo uczelni wspólnie z władzami politycznymi miasta szukało alternatywnych rozwiązań.

Rozważano trzy możliwości:

- a) domagać się realizacji przyjętego w maju 1974 r. programu inwestycyjnego,
- b) pozyskać od władz miejskich dwa budynki szkolne i 700 miejsc w internatach dla studentów studiów dziennych i 200 kwater dla studentów studiów zaocznych oraz wykupić od spółdzielni mieszkaniowej odpowiednią ilość gotowych mieszkań,
- c) pobudować w przyspieszonym tempie odpowiednią ilość pawilonów dydaktycznych i internackich oraz wykupić niezbędną ilość gotowych mieszkań spółdzielczych.¹

¹ J. Poliński, *Proces kształcenia politycznego nauczycieli; wybrane zagadnienia skuteczności kształcenia na przykładzie działalności WSP w Siedlcach*, Siedlce 1975, s. 96-97.

Ażeby nie potęgować niezadowolenia środowiska, które nieprzychylnie patrzyło na rozwój uczelni kosztem istniejących placówek oświatowych, kierownictwo uczelni, po konsultacji z władzami polityczno-administracyjnymi miasta, opowiedziało się za realizacją trzeciego wariantu. Zdecydowano, iż obok zbudowanych w poprzednim okresie dla potrzeb Studium Wojskowego dwóch pawilonów dydaktycznych, w 1975 r. zostanie zbudowanych z gotowych elementów 6 pawilonów o łącznej powierzchni 3000 m² oraz 4 pawilonów internatowych dla około 600 osób. Planowano usytuowanie tych obiektów na terenach nieobjętych planami rozbudowy przestrzennej miasta, tak by po realizacji odpowiednich etapów budowy miasteczka akademickiego mogły być przekazane miastu. Budowa wyżej wymienionych obiektów, jakkolwiek doraźnie rozwiązała wiele problemów lokalowych szkoły na długi czas, to pogrzebała przyjęty program budowy miasteczka akademickiego przy ul. Żytnej i przysporzyła tutejszej szkole wielu niepochlebnych opinii „jako jedynej uczelni w barakach”.

Reorganizacja uczelni nie spowodowała istotnych zmian kadrowych. Obowiązki rektora pełnił w dalszym ciągu doc. dr J. Poliński, a prorektorem ds. nauki pozostawał doc. dr S. Niraz. Nie nastąpiły także żadne zmiany na stanowiskach władz wydziałowych.

W 1975 r., w związku z rozwojem organizacyjnym WSP, ministerstwo wyraziło zgodę na utworzenie stanowiska drugiego prorektora, który pełniłby nadzór nad przebiegiem procesów dydaktyczno-wychowawczych w uczelni. Dnia 1 marca 1975 r. stanowisko prorektora ds. dydaktyki objął doc. dr Mieczysław Dziekoński.

Istotne zmiany nastąpiły natomiast w składzie władz kolegialnych. Wynikły one z ruchu osobowego członków społeczności akademickiej (zakończenie studiów, zatrudnienie nowych osób) lub zmian na stanowiskach wybieralnych. Dążąc do zaktualizowania składów osobowych ciał kolegialnych, jesienią 1974 r. dokonano niezbędnych uzupełnień.

W skład Kolegium Rektorskiego wchodził: doc. dr J. Poliński – rektor, doc. dr S. Niraz – prorektor ds. nauki, od 1975 r. doc. dr M. Dziekoński – prorektor ds. dydaktyki, doc. dr hab. M. Foryś – dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, doc. dr hab. W. Wojtyński – dziekan Wydziału Pedagogicznego, doc. dr L. Grzegorek – dziekan Wydziału Humanistycznego, mgr A. Tarasiuk – dyrektor administracyjny, mgr A. Świątek – I sekretarz KU PZPR, dr B. Jezierska – prezes RZ ZNP (od 1976 r. dr Zygmunt Zbyrowski), dr Mieczysław Sawczuk – sekretarz Kolegium Rektorskiego (od 1975 r. mgr Henryk Wronka), Elżbieta Sejbuk – przewodnicząca RU SZSP² (od 1975 r. Józef Borkowski).

Natomiast w skład pierwszego Senatu WSP, obok członków Kolegium Rektorskiego, weszli: doc. dr Ludwik Malinowski – kierownik Zakładu Nauk Społeczno-Politycznych, mgr Zbigniew Fedorowicz – kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, mgr H. Komar – dyrektor Biblioteki Głównej, ppłk Jerzy Nowak – kierownik Studium Wojskowego, mgr Ryszard Turczynowicz – kierownik Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, doc. dr M. Oryl – przedstawiciel Wydziału Pedagogicznego, doc. dr Leokadia Tomaszewska – przedstawicielka Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, doc. dr Z. Zbyrowski – przedstawiciel Wydziału Humanistycznego, mgr Bolesław Rosa i mgr E. Sabat – przedstawiciele grupy wykładowców, mgr Janina Gardzińska, dr B. Jezierska, mgr Antoni Jówko, dr Ryszard Krupa, mgr Wiktor Załęcki – przedstawiciele asystentów i adiunktów. W pracach Senatu uczestniczyli także przewodniczący senackich komisji: doc. dr Zbigniew Kobyliński – przewodniczący Komisji ds. Badań Naukowych, mgr M. Dąbrowski – przewodniczący Komisji Mieszkaniowej, doc. dr Jan Małyszko – przewodniczący Komisji ds. Budżetu, doc. dr R. Radwiłowicz – przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, doc. dr A. Suszko-Purzycka – przewodnicząca Komisji ds. Aparatury Naukowo-Dydaktycznej, doc. dr H. Tomerska – przewodnicząca Komisji Dyscyplinarnej dla Pracowników.

Tak ukonstytuowane władze, pragnąc w należyty sposób wywiązać się ze zwiększonych zadań, przedstawiły w styczniu 1975 r. perspektywiczny program rozwoju uczelni. Zakładał on, iż w ciągu 3 lat liczba studentów WSP wzrośnie docelowo do 4 500, natomiast liczba nauczycieli akademickich do 400. Po 1977 r. nastąpiła stabilizacja uczelni. Jej ewentualny rozwój i uruchomienie dodatkowych kierunków uzależniano od społecznych potrzeb regionu oraz możliwości kadrowych i lokalowych WSP. Niezbędnym warunkiem wykonania powyższego planu była pomyślna realizacja określonego 23 maja 1974 r. programu inwestycyjnego siedleckiej uczelni. Władze WSP określiły ściśle

² AZ AP, syg. VII/72, s. 1.

harmonogram realizacji określonych obiektów.³ Jednakże z uwagi na brak mocy wykonawczych tutejszych przedsiębiorstw budowlanych nie udało się wyegzekwować terminów realizacji planowanych inwestycji.

Działalność dydaktyczna

Inauguracja roku akademickiego 1 października 1974 r. stanowiła ważny moment w dziejach siedleckiej uczelni. W tym dniu bowiem weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów o przekształceniu WSN w Siedlcach w Wyższą Szkołę Pedagogiczną i przyznanie jej statusu pełnej uczelni akademickiej. Tym samym uczelnia zyskała uprawnienia do kształcenia studentów na poziomie magisterskim. Wydarzeniu temu władze szkoły starały się nadać uroczysty charakter. Wśród gości zaproszonych na uroczystości inauguracyjne znaleźli się przedstawiciele władz centralnych i terenowych, przodownicy siedleckich zakładów pracy, przodujący rolnicy, przedstawiciele liczących się organizacji społecznych. W wystąpieniu inauguracyjnym rektor omówił pięcioletni dorobek WSN, a następnie przedstawił aktualny stan i perspektywy rozwoju WSP w Siedlcach.

W roku akademickim 1974/1975 na uczelni siedleckiej studiowało łącznie 2 284 studentów, z czego na 9 kierunkach magisterskich (stacjonarnych i zaocznych) 1 662 osoby, a na 10 stacjonarnych i zaocznych kierunkach zawodowych 622 studentów. W systemie stacjonarnym kształciło się 1 183 osób, zaocznie – 1 101. Praca dydaktyczna odbywała się w ramach trzech wydziałów: Pedagogicznego, Humanistycznego i Matematyczno-Przyrodniczego.

W ciągu trzech lat istnienia WSP liczba studentów wzrosła o ponad 500 osób. Przyrost ów nastąpił w efekcie wydłużenia okresu studiów (z 3 lat WSN do 4 lat WSP) oraz uruchomienia nowych kierunków, głównie na studiach zaocznych.

Wzrost liczby studentów w omawianym okresie ilustrują dane zamieszczone w tabeli 2.1.

Tabela 2.1. Rozwój WSP w Siedlcach w latach 1974-1976

Rok akademicki	Liczba kierunków		Liczba studentów		
	dzienne	zaoczne	dzienne	zaoczne	razem
1974/1975	14	12	1 183	1 101	2 284
1975/1976	13	13	1 347	1 319	2 671
1976/1977	11	12	1 444	1 348	2 815

Źródło: AZ AP. Dział Dydaktyki (ankiety statystyczne GUS za lata 1974-1976).

Z przytoczonych danych wynika, iż omawiane lata były okresem stopniowego rozwoju uczelni. Średnie tempo wzrostu liczby studentów wynosiło ok. 160 osób rocznie. Również w niewielkim stopniu uległa zmianie liczba kierunków, zważywszy, że w roku 1974/1975 zakończyły działalność kierunki zawodowe, w większości dwuprzedmiotowe.

Powyższy obraz świadczy o pozornej stabilizacji uczelni. Głębsza analiza programów studiów, liczby kierunków, świadczy, że placówka ta przeżywała poważne problemy organizacyjne. Potrzeby kadrowe tutejszych placówek oświatowych oraz naciski czynników administracyjnych prowadziły do uruchomienia nowych specjalności. W 1974 r. powołano zaoczne studia magisterskie na kierunkach: pedagogika szkolna, pedagogika przedszkolna, resocjalizacja oraz pedagogika przedszkolna z nauczaniem początkowym. W 1975 r. na żądanie władz zwierzchnich zorganizowano magisterskie studia eksternistyczne dla dyrektorów szkół i pracowników oświaty na kierunku pedagogika, zaoczne studia II stopnia dla absolwentów WSN na specjalności pedagogika oraz na studiach dziennych – wychowanie techniczne i pedagogika w zakresie kulturalno-oświatowym. W 1976 r. powołano na studiach zaocznych kolejny kierunek magisterski – nauczanie początkowe. Liczbę specjalności oraz liczbę studentów na poszczególnych kierunkach prezentują następujące dane tabeli 2.2.

³ WSP Siedlce. Stan obecny oraz warunki i perspektywy dalszego rozwoju, Siedlce 1975, s. 19-21.

Tabela 2.2. Kierunki studiów na WSP w Siedlcach w latach 1974-1977

Wydział i kierunek (rodzaj studiów)	Liczba studentów					
	Studia dzienne			Studia zaoczne		
	1974	1975	1976	1974	1975	1976
Wydział Matematyczno-Przyrodniczy						
matematyka z fizyką (zawodowe)	59	3	-	-	-	-
chemia z fizyką (zawodowe)	48	2	-	-	-	-
biologia z chemią (zawodowe)	51	-	-	-	-	-
zajęcia techn. z fizyką (zawodowe)	116	102	72	-	-	-
matematyka (mgr)	130	173	158	175	184	204
chemia (mgr)	105	151	125	70	100	126
biologia (mgr)	127	178	205	119	140	155
wych. techn. (mgr)	-	43	62	-	29	54
ZPT	-	-	-	138	81	-
Wydział Humanistyczny						
filologia polska z historią (zawodowe)	38	-	-	138	171	195
filologia rosyjska (zawodowe)	64	-	-	110	156	158
filologia polska (mgr)	114	152	181	-	-	-
filologia rosyjska (mgr)	104	165	185	-	-	-
filologia rosyjska (zawodowe po LP)	-	-	-	12	-	-
Wydział Pedagogiczny						
pedagogika szkolna (mgr)	96	126	131	54	91	102
pedagogika przedszkolna (mgr)	39	69	68	50	88	87
resocjalizacja (mgr)	92	147	180	99	119	98
pedagogika k-o (mgr)	-	36	77	-	-	-
pedagogika przedszkolna z nauczaniem początk. (mgr)	-	-	-	90	89	92
pedagogika po WSN	-	-	-	-	35	33
pedagogika grupa ekster. (mgr)	-	-	-	225	25	25
nauczanie początkowe (mgr)	-	-	-	90	-	19
nauczanie początkowe z językiem polskim (zawodowe 3 semestry)	-	-	-	46	11	-
Razem	1183	1347	1444	1101	1319	1348

Źródło: AZ AP. Dział Dydaktyki (ankiety statystyczne GUS za lata 1974-1976).

Jak wynika z przytoczonych danych, w ciągu trzyletniego okresu istnienia siedleckiej WSP władze uczelni uruchomiły 2 nowe kierunki na studiach stacjonarnych i 8 na studiach zaocznych. Z wyjątkiem wychowania technicznego nowo powołane fakultety na studiach zaocznych nie posiadały odpowiedników na studiach dziennych. Znaczna część z nowo utworzonych kierunków ograniczała się do jednego naboru. Sytuacja ta powodowała określone trudności organizacyjne, rodziła chaos i atmosferę tymczasowości wśród pracowników uczelni. Nauczyciele akademicy zmuszeni byli do częstych zmian swoich specjalizacji i prowadzenia zajęć z różnych przedmiotów. Powodowało to niekiedy obniżenie poziomu studiów. Problem ów szczególnie ujawnił się na zaocznych studiach pedagogicznych, które w opinii tutejszych pracowników oświaty uważane były za stosunkowo łatwe. Stąd tworzenie różnych, jak później się okazało, mało przydatnych kierunków (pedagogika, pedagogika szkolna), które w ułatwionych formach miały umożliwić pracownikom administracji oświatowej zdobycie stopni magisterskich.

Kierownictwo uczelni nie zawsze było w stanie skutecznie przeciwstawić się naciskom z zewnątrz i nie potrafiło zapewnić stabilizacji poprzez zaprzestanie nowych kierunków, jak również umocnienie struktur już istniejących. Do wyjątków należała postawa władz Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, na którym w 1975 r. na bazie Zakładu Techniki powołano nauczanie techniczne. Kierunek ten borykał się z ogromnymi problemami kadrowymi, materiałowymi i lokalowymi.⁴ W kwietniu 1976 r. Rada Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego stwierdziła, że „kierunek ten wciśnięto”, nie licząc się z możliwościami uczelni. Po pewnym czasie, nie mając możliwości należytej realizacji procesu dydaktycznego, władze uczelni poparły propozycję Rady Wydziału o rozwiązaniu kierunku. Dnia 6 maja 1976 r. minister J. Górski wyraził zgodę na rozwiązanie kierunku z końcem roku akademickiego 1976/1977. Studenci uzyskali

⁴ AZ AP, syg. IX/26, s. 106.

prawo kontynuacji studiów i zostali przeniesieni do WSP w Bydgoszczy, Białymstoku i na Uniwersytet Łódzki.⁵ Próby rozwiązania innych słabych kierunków nie uzyskały akceptacji władz.⁶

Kolejnym problemem, który rzutował na przebieg procesu dydaktycznego, były trudności lokalowe. Opracowany i zatwierdzony przez władze zwierzchnie program rozwoju inwestycyjnego uczelni nie miał szans realizacji. W tej sytuacji kierownictwo uczelni podjęło wysiłki, które w sposób doraźny zaspokajały bieżące potrzeby lokalowe. W 1975 r. efektem owych zabiegów było przejęcie w dzierżawę Gmachu Szkoły Podstawowej nr 5 przy ul. Partyzantów. W 1976 r. w sąsiedztwie Studium Wojskowego WSP przy ul. Nowotki (obecnie Orlicz-Dreszera) oddano do użytku 3 pawilony dydaktyczne z przeznaczeniem dla Zakładu Matematyki, Zakładu Fizyki i Pracowni Fizjologii Człowieka. Łączna powierzchnia uzyskanych obiektów wynosiła ok. 3 700 m². Tak więc w końcu omawianego okresu uczelnia dysponowała 13 174 m² powierzchni dydaktycznej. Uzyskanie nowych pomieszczeń złagodziło najpilniejsze potrzeby, jednakże nie rozwiązało wszystkich problemów. Na czas wakacyjnych zjazdów studentów zaocznych uczelnia była zmuszona do wynajmowania pomieszczeń w Szkole Podstawowej nr 6 przy ul. Sienkiewicza i Liceum Ogólnokształcącym im. Królowej Jadwigi.

Nie nastąpiła również radykalna poprawa w zakresie rozbudowy socjalnej bazy uczelni, dlatego też w 1974 r. wypożyczono z kuratorium 240 miejsc w internacie przy ul. Oskara Langego (30 przeznaczono na rotacyjne pokoje dla studentów zaocznych). Troska kierownictwa uczelni o miejsca noclegowe dla zaocznych wynikała z faktu, że w omawianym okresie miasto nie posiadało żadnego hotelu.

Z poważnymi problemami lokalowymi borykała się także Biblioteka Główna. W 1974 r. dyrekcja biblioteki poinformowała, że wiele spośród 77 tys. woluminów, które posiada biblioteka, z braku powierzchni magazynowej składa się na stosach i książki są niedostępne dla czytelników. Również czytelnia, która w 1974 r. dysponowała ok. 40 miejscami, nie mogła należycie obsłużyć blisko 2,5 tys. społeczności akademickiej. W tej sytuacji władze uczelni przystąpiły do tworzenia bibliotek wydziałowych i rozpoczęły wysiłki w celu poprawy warunków pracy Biblioteki Głównej. W 1975 r., po przeniesieniu Wydziału Pedagogicznego na ul. Partyzantów, biblioteka uzyskała dodatkowe pomieszczenia w budynku przy ul. Sienkiewicza.

Wspomniane problemy dydaktyczne rzutowały na poziom i efekty nauczania. Analizując pierwszy rok działalności WSP, jej kierownictwo zauważyło, że sprawność nauczania na siedleckiej uczelni była niższa od średniej krajowej, a na niektórych kierunkach budziła nawet niepokój. Problem ów ilustrują dane tabeli 2.3.

Tabela 2.3. Sprawność nauczania w roku akademickim 1974/1975

Wydział	Liczba studentów	Zaliczyło	Sprawność proc.	Wpisano warunkowo	Skreślono
Stacjonarne					
Matematyczno-Przyrodniczy	644	359	55,7	60	29
Pedagogiczny	224	198	88,1	8	2
Humanistyczny	328	265	80,8	15	14
Razem	1196	822	68,9	83	45
Zaoczne					
Matematyczno-Przyrodniczy	471	112	23,8	221	99
Pedagogiczny	361	297	82,2	29	6
Humanistyczny	272	195	71,6	30	37
Razem	1104	604	54,6	270	142

Źródło: AZ AP. Dział Dydaktyki (ankiety statystyczne GUS za lata 1974-1976).

Z przytoczonych danych tabeli 2.3 wynika, że najniższa sprawność nauczania występowała na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym (55,7 proc.), najwyższa zaś na Wydziale Pedagogicznym (88,1

⁵ AZ AP, syg. IX/15, s. 6; AZ AP, syg. IX/48, s. 3-5.

⁶ W 1976 r. uczelnia postulowała także rozwiązanie kierunku pedagogika kulturalno-oświatowa; AZ AP, syg. VII/37, s. 9.

proc.). Spośród istniejących na WSP kierunków za najtrudniejszy uważana była matematyka, gdzie sprawność nauczania wynosiła 48,2 proc., podczas gdy średnia krajowa dla WSP i uniwersytetów wynosiła 57,6 proc. Już po pierwszym roku skreślono ok. 25 proc. studentów matematyki. Na studiach zaocznych wskaźnik ten był jeszcze wyższy i wynosił 35-40 proc., natomiast średnia krajowa – 20,7 proc.

Przyczyny niskiej sprawności nauczania były różne. Trudności organizacyjne uczelni stanowiły tylko jedną, lecz nie najważniejszą przyczynę. Do najistotniejszych należałoby zaliczyć różnice programowe szkół średnich i studiów. Problem ów wystąpił w sposób szczególnie u studentów zaocznych, którzy matury zdobywali w latach 60. według starego programu. Do kolejnych mankamentów rzutujących na efektywność nauczania należy zaliczyć niewłaściwe prowadzenie rekrutacji. Odnosi się to w głównej mierze do studentów studiów zaocznych. Zdarzało się, że kuratoria kierowały na studia kandydatów, nie licząc się z ich zainteresowaniami i specjalizacją zdobytą na SN. I tak np. na matematykę posyłało absolwentów po filologiach, geografii, itp. Do częstych zjawisk należało kierowanie na studia pracowników administracji państwowej, organizacji społecznych i politycznych, którzy z reguły szybciej zniechęcali się do trudów nauki. W 1974 r. władze uczelni stwierdziły, że 95 proc. tych, co „odpadli” po I roku nie byli nauczycielami.⁷ Należy nadmienić, iż niepowodzenia trapiły również studentów starszych lat, zwłaszcza tzw. kierunków trudnych. Z analizy efektywności nauczania z 1977 r. wynikało, że spośród 46 przyjętych na I rok matematyki (zaocznej) tylko 9 ukończyło naukę w terminie.⁸

Również mankamenty w rekrutacji na studia stacjonarne rzutowały na sprawność nauczania. Uczelnia siedlecka – w opinii absolwentów szkół średnich – nie posiadała takiej renomy, jak uczelnie wielkich ośrodków akademickich. W związku z powyższym w pierwszym terminie zgłaszało się niewielu kandydatów. Zdarzało się, że z uwagi na brak chętnych przyjmowano wszystkich, którzy zdali (bez przeprowadzania selekcji) lub uzupełniano brakujące limity poprzez przesunięcia wewnętrzne i dobór z innych uczelni.⁹ Tak więc do siedleckiej WSP nie zawsze trafiali najlepsi maturzyści, bo tych wychwytywały wielkie uczelnie.

Należy nadmienić, że 29 proc. studentów siedleckiej uczelni wywodziło się ze środowiska robotniczego, 38 proc. – z chłopskiego, 24 proc. – z inteligentkiego, 9 proc. – z innych grup zawodowych. Ponad 75 proc. studiujących rekrutowało się ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych. Była to młodzież pracowita, zdyscyplinowana, intelektualnie chłonna. Jednakże znaczna jej część wykazywała trudności adaptacyjne i w związku z tym wielu z nich już po pierwszym roku rozstawało się z uczelnią.

Aby przeciwdziałać powyższemu zjawiskom, kierownictwo WSP już w 1975 r. proponowało wydłużenie studiów do 5 lat, przynajmniej na kierunkach zaocznych, zwiększenie liczby zajęć dydaktycznych (do 1/3 w stosunku do studiów stacjonarnych)¹⁰ oraz usprawnienie procesu dydaktycznego poprzez:

- a) stabilizację planów i programów studiów,
- b) poprawę organizacji roku akademickiego,
- c) wprowadzenie zmodernizowanych zestawów dydaktycznych (uzupełnienie braków w pracowniach i laboratoriach, zastąpienie wykładu zajęciami ćwiczeniowo-konwersatoryjnymi, tworzenie pracowni magisterskich wdrażających studentów do samodzielnych badań, zwłaszcza empirycznych),
- d) usprawnienie praktyk studenckich poprzez zapewnienie nadzoru wysoko kwalifikowanych kadr,
- e) wzmocnienie więzi z opiekunami lat, pomoc koleżeńską studentom pierwszego roku.

Analizując powyższe problemy, władze uczelni dostrzegły również pewne mankamenty w pracach nauczycieli akademickich. Wyrażały się one m.in. naruszaniem dyscypliny studiów (samowolnym przekładaniem i przyjmowaniem egzaminów po terminie sesji, przyjmowaniem egzaminów poza terenem WSP, nieuzasadnioną absencją, przekładaniem zajęć, itp.), formalnym i bezdusznym traktowaniem studentów podczas egzaminów i kolokwium.¹¹

⁷ AZ AP, syg. II/37, s. 3-7.

⁸ AZ AP, syg. IX/10, s. 2.

⁹ AZ AP, syg. II/40, s. 19.

¹⁰ AZ AP, syg. IX/10, s. 2.

¹¹ AZ AP, syg. IX/25, s. 23.

W celu przeciwdziałania powyższym sytuacjom rektor wydał zarządzenie, w którym zobowiązał nauczycieli do bezwzględnego przestrzegania regulaminu studiów i respektowania ustalonego przez władze uczelni porządku. Wszelkie odstępstwa od przyjętych zasad organizacyjnych mogły być dokonywane tylko za zgodą władz wydziałowych, natomiast kontakty nauczycieli ze studentami powinny mieć miejsce jedynie na terenie uczelni. Pragnąc wyeliminować sporadyczne przypadki niewłaściwego traktowania studentów, kierownictwo uczelni postanowiło w stosunku do niektórych nauczycieli wyciągnąć konsekwencje służbowe (ostrzeżenie, odsunięcie od dydaktyki, rozwiązanie umowy o pracę).¹²

Powyższe wysiłki przyczyniły się do usprawnienia procesu studiów i poprawy sprawności nauczania. W ostatnim roku istnienia WSP wynosiła ona 73,2 proc. na studiach dziennych i 59,2 proc. na studiach zaocznych. W efekcie ogromnego wysiłku organizacyjnego szkoły i ciągłego doskonalenia procesu dydaktycznego, w ciągu 3 lat istnienia WSP jej mury opuściło łącznie 1 194 absolwentów, w tym 411 z wykształceniem magisterskim. Proces ów ilustrują dane tabeli 2.4.

Jak wynika z przytoczonych danych (tab. 2.4), w analizowanym okresie nastąpiło dalsze umocnienie pozycji siedleckiej uczelni jako ważnego ośrodka kształcenia kadr oświatowych dla regionu. W latach 1974-1976 WSP w Siedlcach ukończyło 743 absolwentów kształcących się według programów WSN. W 1977 r. po raz pierwszy absolwenci WSP w Siedlcach legitymowali się tytułami magistrów.

Tabela 2.4. Absolwenci WSP w Siedlcach w latach 1974-1977

Rok akademicki	Liczba absolwentów		
	Dzienni	Zaoczni	Razem
1974/1975	261	175	436
1975/1976	234	113	347*
1976/1977	241	170	411
Razem	736	458	1194

* Malejąca liczba absolwentów w roku 1975/1976 była następstwem zmian organizacyjnych (zawieszeniem w 1973 r. rekrutacji na 3-letnie WSN i przejściem na 4-letnie studia magisterskie WSP).

Źródło: AZ AP. Dział Dydaktyki (ankiety statystyczne GUS) oraz materiały własne.

Działalność naukowo-badawcza WSP

Przekształcenie WSN w WSP i nadanie jej statusu uczelni akademickiej postawiło przed kierownictwem szkoły zwiększone zadania w zakresie organizacji prac naukowo-badawczych. Wynikały one przede wszystkim z konieczności doskonalenia procesu naukowo-dydaktycznego oraz zagwarantowania właściwego rozwoju naukowego kadry nauczycielskiej. Dlatego też, w związku z rozwojem organizacyjnym uczelni i uruchamianiem kolejnych kierunków studiów, tworzono odpowiednie jednostki naukowo-badawcze.

W analizowanym okresie największe zmiany organizacyjne następowały na Wydziale Pedagogicznym. W 1974 r. z przekształconego Zakładu Pedagogiki utworzono:

- a) Zakład Pedagogiki Społecznej – kierownik doc. dr J. Poliński,
- b) Samodzielną Pracownię Resocjalizacji – kierownik prof. dr hab. Miron Krawczyk (rozwiązana 30.06.1976 r.),
- c) Pracownię Historii Wychowania i Oświaty – kierownik doc. dr Mieczysław Iwanicki,
- d) Samodzielną Międzywydziałową Pracownię Praktyki Pedagogicznej – kierownik doc. dr W. Wojtyński.

W 1975 r. przekształcono Zakład Psychologii w Samodzielną Pracownię Psychologii, zlecając dalsze pełnienie obowiązków kierowniczych doc. dr. hab. Krzysztofowi Polakowskiemu. W roku następnym, w ramach Zakładu Pedagogiki Społecznej powołano Studium Teorii Kultury Człowieka, a obowiązki kierownika powierzono dr. Bogusławowi Gierlachowi. Planowano, że w przyszłości owo Studium przekształci się w Międzywydziałowe Studium Religioznawcze. Od 1977 r. zajęcia z religioznawstwa miały obowiązywać każdego studenta w wymiarze 30 godzin konwersatoryjnych w toku 4-letnich studiów magisterskich.¹³

¹² Tamże, s. 147.

¹³ AZ AP, syg. VII/38, s. 7.

Duże zmiany organizacyjne zachodziły także na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Efektem starań kierownika Zakładu Biologii doc. dr. J. Prószyńskiego było utworzenie w latach 1973-1974, w ramach kierowanego przezeń zakładu:

- a) Pracowni Botaniki – kierownik doc. dr H. Tomerska,
- b) Pracowni Fizjologii i Anatomii Człowieka – kierownik doc. dr Leokadia Tomaszewska-Lubańska,
- c) Pracowni Fizjologii Roślin – kierownik doc. dr hab. Maria Bielińska-Czarnecka,
- d) Pracowni Fizjologii Zwierząt – kierownik dr Barbara Jezierska,
- e) Pracowni Zoologii – kierownik doc. dr J. Prószyński,
- f) Pracowni Dydaktyki Biologii – kierownik mgr M. Dąbrowski,
- g) Muzeum Przyrodniczego – kierownik dr Katarzyna Andrejewa-Prószyńska.

W 1975 r. Zakład Biologii zatrudniał 64 osoby, w tym 46 pracowników naukowo-dydaktycznych i 19 pracowników obsługi. Wśród nauczycieli akademickich 3 posiadało tytuły profesora, 5 – docentów i 3 – doktora. Pomyślny rozwój organizacyjny stwarzał przesłanki do przemianowania Zakładu Biologii w Instytut Biologii. Strukturę organizacyjną instytutu i stosowne wnioski kierownictwo Zakładu Biologii przedstawiło wiosną 1975 r., jednakże nie doczekały się one akceptacji władz zwierzchnich.

W związku z powołaniem w 1975 r. nowego kierunku: wychowanie techniczne, Zakład Techniki przemianowano na Zakład Wychowania Technicznego, a w roku 1977, wraz z rozwiązaniem kierunku, zlikwidowano także ten zakład.

W dotychczasowych strukturach pozostawały zakłady: Fizyki, Matematyki i Chemii. Obowiązki kierownika Zakładu Chemii w dalszym ciągu pełniła doc. dr A. Suszko-Purzycka, kierownikiem Zakładu Fizyki pozostawał doc. dr Z. Kobyliński, natomiast kierownikiem Zakładu Matematyki (po odejściu prof. A. Mostowskiego) mianowany został doc. dr Piotr Uss. Na Wydziale Humanistycznym nie nastąpiły żadne zmiany organizacyjne. W dalszym ciągu podstawowe funkcje naukowo-dydaktyczne pełniły dwa zakłady: Zakład Filologii Polskiej – kierownik doc. dr J. Pilich i Zakład Filologii Rosyjskiej – kierownik doc. dr M. Dziekoński.

Oprócz wymienionych wyżej zakładów działalność naukowo-dydaktyczną prowadziły następujące jednostki międzywydziałowe:

- Zakład Nauk Społeczno-Politycznych – kierownik doc. dr Ludwik Malinowski,
- Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych – kierownik mgr R. Turczynowicz,
- Studium Wychowania Fizycznego i Sportu – kierownik mgr Zbigniew Fedorowicz,
- Studium Wojskowe – kierownik ppłk. J. Nowak.

Większość ww. zakładów, oprócz prac dydaktyczno-wychowawczych, rozwijała działalność naukowo-badawczą, co ilustrują dane tabeli 2.5.

Tabela 2.5. Działalność naukowo-badawcza pracowników WSP w Siedlcach w latach 1974-1977

Rok	Liczba tematów		Razem
	umowne	bezumowne	
1974	9	48	57
1975	11	73	84
1976	15	76	91

Źródło: Materiały własne.

Z przytoczonych danych wynika, że prowadzona na uczelni działalność naukowo-badawcza posiadała szereg mankamentów. Do najistotniejszych należało duże rozproszenie tematyki badawczej, wyrażające się brakiem zespołów naukowych. Najczęściej jeden temat opracowywany był przez jednego pracownika. Zespoły naukowe istniały jedynie w Zakładach: Biologii, Chemii i Fizyki. Większość realizowanych tematów badawczych finansowana była z budżetu uczelni. Tylko nieliczne prowadzone były z III Wydziałem PAN, Instytutem Rybołówstwa Śródlądowego w Olsztynie, Instytutem Warzywnictwa w Skierniewicach, Instytutem Ziemiaka, itp.

Wśród tematów koordynowanych centralnie w 1976 r. uczelnia realizowała 2 problemy węzłowe, 3 międzynarodowe i 1 temat w ramach programu rządowego. Nakłady na prowadzone na uczelni badania były niewielkie i wynosiły w 1976 r. łącznie (umowne i bezumowne) 6 277 tys. zł. Działalność naukowo-

badawcza koncentrowała się głównie w Zakładach: Biologii, Chemii i Filologii Rosyjskiej. Te jednostki, dysponując właściwym zapleczem naukowo-badawczym oraz odpowiednim potencjałem kadrowym, realizowały większość tematów umownych. W innych zakładach problematyka badawcza nie znajdowała właściwego zrozumienia. Przyczyny owej sytuacji były bardzo złożone. Wynikały one z braków kadrowych, niedostatecznego wyposażenia w aparaturę naukowo-badawczą, braku tradycji działalności naukowej w siedleckim ośrodku, niewłaściwej polityki personalnej.

Nadanie siedleckiej uczelni statusu akademickiego, konieczność realizacji nowych programów oraz potrzeba uruchomienia nowych kierunków spowodowały znaczny napływ nowych kadr. Liczba nauczycieli akademickich pracujących na siedleckiej WSP wzrosła ze 110 w roku 1974 do 188 w roku 1976. Ogromną część kadr napływowych stanowili ludzie młodzi, absolwenci liczących się uczelni krajowych. Wymagali oni opieki naukowej i stopniowego wdrażania do prac badawczych. Zdarzało się, iż tej opieki naukowej uczelnia nie była w stanie im zapewnić, bowiem często kierownikami zakładów naukowo-badawczych były osoby, które zdobyły stopnie naukowe podczas pracy w administracji państwowej

i aparacie politycznym. Nie wyczuwając nowej roli i nie posiadając doświadczenia w kierowaniu jednostkami akademickimi, przynosili ze sobą styl i zasady z dotychczasowych miejsc pracy. Dlatego też godzono się, by niektóre uczelniane jednostki badawczo--dydaktyczne rozwijały działalność społeczno-polityczną kosztem naukowo-badawczej. Powyższym postawom sprzyjała polityka władz uczelni, stawiająca pracę naukową na trzecim miejscu w hierarchii obowiązków nauczyciela akademickiego: za pracą społeczną i dydaktyką. W tych warunkach rozwój naukowy nauczycieli akademickich dokonywał się w sposób niezadowalający. Ilustrują to dane tabeli 2.6.

Tabela 2.6. Kadra nauczycielska WSP w Siedlcach w latach 1974-1977

Rok	Liczba zatrudnionych*						Razem
	prof. i doc.		dr		mgr		
	proc.	liczba	proc.	liczba	proc.	liczba	
1974	17,2	19	12,7	14	70	77	110
1975		18		20		95	133
1976		24		35		133	192
1977	12,7	24	14,3	26	73,4	138	188

* Dane obejmują tylko osoby zatrudnione w pełnym wymiarze godzin.

Źródło: Materiały własne.

Z przytoczonych danych wynika, że lata 1974-1977 były okresem zastoju, a w niektórych przypadkach nawet regresu w rozwoju naukowym kadr nauczycielskich siedleckiej WSP. O ile liczba pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni wzrosła o blisko 60 proc., to liczba doktorów zwiększyła się nieznacznie, z 12,7 proc. ogółu zatrudnionych w 1974 r. do 14,3 proc. w 1977 r. Natomiast liczba samodzielnych pracowników nauki zmalała z 17,2 proc. w 1974 r. do 12,7 proc. w 1977 r. Ponadto należy nadmienić, iż rozwój samodzielnej kadry naukowo-dydaktycznej w omawianym okresie dokonywał się poprzez nadawanie stopni docentów mianowanych i kontraktowych. W roku 1974/1975 na 16 zatrudnionych na pełnym etacie docentów tylko 5 posiadało stopień doktora habilitowanego.¹⁴

Problem braku samodzielnej kadry naukowo-dydaktycznej dał się odczuć w szczególnie sposób w momencie podziału na grupy seminaryjne. Do prowadzenia seminariów magisterskich kierownictwo uczelni starało się zatrudnić w niepełnym wymiarze godzin samodzielnych pracowników nauki z innych ośrodków. Jednakże powyższe zabiegi nie przynosiły pożądanych efektów. W tej sytuacji władze WSP powierzały prowadzenie seminariów magisterskich adiunktom ze stopniem doktorów. W sporadycznych przypadkach na opiekunów prac magisterskich wyznaczano wykładowców w stopniu magistra.

¹⁴ Mimo sygnalizowanych braków kadrowych oraz problemów związanych z organizacją działalności badawczej, w życiu naukowym uczelni odnotowano także wymierne efekty. Wyrażały się one m.in. ukończeniem 11 prac doktorskich i 6 habilitacyjnych, przygotowaniem ponad 100 naukowych publikacji. Tylko w 1975 r. uczelnia wydała 12 pozycji książkowych o łącznej objętości 84 arkuszy wydawniczych. Z wydawnictw ciągłych kontynuowano „Zeszyty Naukowe WSP”. W omawianym okresie ukazały się „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego” oraz „Zeszyty Naukowe Biologii”. Niektóre z opublikowanych wówczas skryptów doczekały się kolejnych wznowień i służą studentom do dziś. AZ AP, syg. 1/7, s. 2-4.

Sprawowanie opieki nad pracami magisterskimi przez nauczycieli o różnym stopniu przygotowania rodziło obawy o poziom przygotowywanych rozpraw.

W 1976 r. podczas obrad Senatu podkreślano, że po przemianowaniu WSN na WSP zmieniły się kryteria oceny prac dyplomowych absolwentów siedleckiej uczelni. Zaakcentowano, że – zgodnie z aktualnymi wymaganiami resortu – prace magisterskie mogą posiadać charakter eksperymentalny, przeglądowy (analizujący literaturę dotyczącą wybranego tematu) lub metodyczny (związany z metodyką nauczania danego przedmiotu).¹⁵ Ponadto władze szkoły wychodziły z założenia, iż absolwent wyższej uczelni legitymujący się tytułem magistra, obok przygotowania zawodowego, winien posiadać umiejętności pracy naukowo-badawczej. W celu osiągnięcia powyższych efektów zalecono, by prowadzący zajęcia dydaktyczne przekazali słuchaczom podstawowe informacje z zakresu metodologii pracy badawczej, organizacji badań eksperymentalnych, sposobu gromadzenia i opracowywania danych oraz zasad przygotowywania publikacji naukowych. Realizując powyższe ustalenia, wykładowcy włączali niekiedy najzdolniejszych studentów do zespołów opracowujących określone tematy badawcze.

Dążąc do pełniejszego uczestnictwa studentów w działalności naukowej uczelni, zwrócono uwagę na konieczność aktywizacji studenckich kół naukowych. Dzięki zaangażowaniu opiekunów kół i aktywności młodzieży, studencki ruch naukowy w latach 1974-1977 przeżywał ogromny rozwój. Obok kół utworzonych w poprzednim okresie, w 1974 r. zorganizowano Koło Naukowe Polonistów i Koło Naukowe Filozofów. W 1975 r. powołano Koło Naukowe Socjologów i Koło Folklorystyczne. W 1976 r. na prawach koła naukowego utworzono Dyskusyjny Klub Polityczny. Wymienione koła prowadziły różnorodną działalność. Na letnich obozach naukowych młodzież zajmowała się zbieraniem ciekawych okazów, prowadziła obserwacje wybranych środowisk, uczestniczyła w akcjach ankietacyjnych, rejestrowała ciekawe zjawiska fauny i flory Podlasia, uczestniczyła w rajdach szlakiem wielkich Polaków, organizowała kiermasze taniej książki, brała udział w pracach na rzecz ochrony środowiska, itp. Studenci pedagogiki specjalnej w ramach pracy Koła Naukowego Pedagogów opiekowali się kilkudziesięciorgiem dzieci wskazanych przez MO, a pochodzących z rodzin zaliczanych do tzw. marginesu społecznego. Członkowie Koła Folklorystycznego podjęli prace nad zorganizowaniem przy Wydziale Humanistycznym Muzeum Etnograficznego. Natomiast w ciągu roku akademickiego praca studenckich kół naukowych ograniczała się do zebrań, na których omawiano ciekawe książki, organizowano spotkania autorskie, dyskutowano nad przygotowanymi referatami, opracowywano materiały zgromadzone podczas wakacyjnych obozów, przygotowywano pomoce naukowe. Studenci kół naukowych biologów i polonistów byli włączani do prac naukowo-badawczych swoich zakładów. Efektem były publikacje ogłoszone w wydawnictwach WSP.¹⁶ Członkowie niektórych kół naukowych prezentowali swój dorobek na ogólnopolskich sympozjach studenckich kół naukowych.

Szeroka i ożywiona działalność młodzieży w ramach studenckiego ruchu naukowego stwarzała szereg problemów organizacyjnych. Jawił się problem finansowania i rozliczania obozów naukowych, ich liczebności oraz celowości lokalizacji w miejscach proponowanych przez studentów. Dążąc do rozwiązania powyższych zagadnień, w 1975 r. przy Radzie Szkoły ds. Młodzieży powołano Sekcję Naukowo-Dydaktyczną, której przewodniczącym został doc. dr R. Radwiłowicz. Zadaniem jej była inspiracja

i koordynacja działalności studenckiego ruchu naukowego oraz merytoryczna opieka nad pracą studenckich kół naukowych. Zapał młodzieży, jej ożywiona działalność w ramach studenckiego ruchu naukowego przyczyniły się do szerszego udziału w pracach kół naukowych młodszych pracowników nauki. Wielu asystentów pozbawionych opieki naukowej ze strony swych przełożonych, szukając możliwości kontaktów i wymiany myśli naukowej, włączyło się do pracy kół, traktując tamtejsze dyskusje jako namiastkę brakujących zebrań zakładowych.

W celu aktywizacji działalności naukowej młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych w roku akademickim 1976/1977 przy ZU SZSP powołano Koło Młodych Pracowników Nauki. Jego przewodniczącym został Marek Ciosek. Działalność koła skupiała się na zagadnieniach rozwoju naukowego oraz problemach socjalno-bytowych zatrudnionych na WSP asystentów.¹⁷ Z uwagi na interdyscyplinarny charakter zainteresowań członków koła, nie odegrało ono

¹⁵ AZ AP, syg. IX/30, s. 187.

¹⁶ AZ AP, syg. II/12, s. 7; AZ AP, syg. II/10, s. 1-3.

¹⁷ AZ AP, syg. IX/30, s. 8.

istotnej roli w rozwoju naukowym pracowników siedleckiej uczelni. Problemy młodej kadry pedagogicznej, jej niezadawalające wyniki w dziedzinie rozwoju naukowego były niejednokrotnie przedmiotem obrad Senatu. Zwracano uwagę na problemy asystentów w znalezieniu opiekunów naukowych, włączeniu ich do zespołów badawczych koordynowanych przez pracowników z zewnątrz uczelni, akcentowano małe zaangażowanie przełożonych jednostek naukowo-dydaktycznych rozwojem naukowym podległych mu pracowników.

11.03.1976 r. decyzją rektora powołano Radę Naukowo-Metodyczną ds. Kształcenia Młodej Kadry. Jej przewodniczącym został prorektor ds. nauki doc. dr M. Dziekoński. Zadaniem rady było dokonanie oceny rozwoju naukowego młodszych pracowników nauki oraz sformułowanie wniosków w sprawach kadrowej polityki uczelni. Dnia 01.10.1976 r. zarządzeniem rektora WSP powołano dwusemestralne Studium Podyplomowe Kształcenia Ideologiczno-Politycznego Młodej Kadry Nauczycieli Akademickich. Program studium obejmował przedmioty z zakresu wiedzy społeczno-politycznej, dydaktyki szkoły wyższej, pedagogiki i psychologii. Pomyślne ukończenie ww. studium stanowiło niezbędny warunek do przedłużenia umowy o pracę na stanowiskach asystenckich.

Podejmując działania na rzecz prawidłowego rozwoju młodych kadr, kierownictwo uczelni w 1976 r. nawiązało współpracę z działającym przy Uniwersytecie Warszawskim Międzyuczelnianym Ośrodkiem Nauczania Języków Obcych. Celem współpracy było uzyskanie możliwości uczestnictwa pracowników WSP w kursach językowych, pomoc w przygotowaniu się do egzaminów państwowych z języków obcych. W przyszłości ośrodek deklarował pomoc w uruchomieniu kursów języków obcych na WSP w Siedlcach.

Ważną rolę w życiu naukowym uczelni pełniła Biblioteka Główna. W ciągu analizowanego okresu księgozbiór biblioteki wzrósł z 77 tys. woluminów w 1974 r. do 104 tys. w 1977 r. Ponadto biblioteka otrzymywała 398 tytułów czasopism krajowych i zagranicznych. W 1975 r. zorganizowano na chemii i biologii biblioteki zakładowe. Z chwilą przeniesienia się w 1976 r. Biblioteki Głównej z ciasnych pomieszczeń przy ul. Sienkiewicza do pawilonów przy ul. M. Nowotki (obecnie: gen. Orlicz-Dreszera), personel biblioteki poszerzył zakres świadczonych usług. Stworzono warunki korzystania z mikrofilmów, powstały możliwości sprowadzania niezbędnych tytułów z innych ośrodków naukowych w ramach tzw. wymiany międzybibliotecznej.

Wzrost zasobów i poszerzenie zakresu świadczeń na rzecz środowiska powodowało konieczność rozbudowy organizacyjnej. W strukturze biblioteki utworzono kilka działów (opracowania i dokumentacji, udostępniania czytelnikom czasopism). Wzrosła również obsada kadrowa. W 1977 r. Biblioteka Główna WSP w Siedlcach zatrudniała 14 osób, w tym kilka z wyższym wykształceniem z zakresu bibliotekoznawstwa.

Organizacje społeczno-polityczne w życiu uczelni

Wśród organizacji społeczno-politycznych działających na terenie uczelni, szczególne miejsce zajmowała uczelniana instancja PZPR. W intencjach władz politycznych naszego kraju organizacje partyjne w omawianym okresie winny pełnić inspiratorską, organizacyjną i kontrolną funkcję w zakładach pracy. Powierzone zadania uczelniana organizacja starała się realizować w ścisłej więzi z kierownictwem uczelni i innymi organizacjami społeczno-politycznymi działającymi w środowisku akademickim. Programowe i rzeczywiste sprawowanie kierowniczej roli partii w uczelni mogło być urzeczywistniane tylko poprzez odpowiednie rozmieszczenie członków PZPR we wszystkich ogniwach uczelni, wśród jej pracowników i studentów. Dlatego też naczelną troską tutejszej instancji partyjnej była rozbudowa szeregów organizacyjnych. Już w ostatnim roku istnienia WSN zaistniały formalne przesłanki restauracji uczelnianego komitetu PZPR. W 1974 r., w ramach reorganizacji struktur, powołano 5 Oddziałowych Organizacji Partyjnych:

- 1) OOP Wydziału Humanistycznego – I sekretarz mgr Krystyna Grochowska-Iwańska,
- 2) OOP Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego – I sekretarz mgr Henryk Wronka,
- 3) OOP Wydziału Pedagogicznego – I sekretarz doc. dr M. Iwanicki,
- 4) OOP Administracji – I sekretarz Franciszek Wierzejski,
- 5) OOP Studium Wojskowego – I sekretarz Piotr Rybicki.

Natomiast w skład Komitetu Uczelnianego PZPR weszli: mgr A. Świątek – I sekretarz, doc. dr L. Malinowski – II sekretarz, dr Pelagiusz Karpiniuk – sekretarz organizacyjny oraz mgr Waław Bańkowski, doc. dr L. Grzegorek, Elżbieta Jeżowska, ppłk J. Nowak, mgr A. Tarasiuk – członkowie. Powyższy skład KU PZPR w omawianym okresie niewiele się zmienił. Do najistotniejszych zmian należało objęcie w 1976 r. funkcji I sekretarza przez doc. dr. L. Malinowskiego po przejściu mgr A. Świątka do pracy w Kuratorium Oświaty.

W pracach nad rozbudową szeregów organizacyjnych tutejsza instancja partyjna odnotowała spore sukcesy. Liczebność organizacji wzrosła z 75 członków w 1974 r. do 170 w 1977 r. Należy podkreślić znaczny stopień upartyjnienia pracowników naukowo-dydaktycznych. Spośród 170 członków PZPR 84 to nauczyciele, 55 – studenci, 51 – administracja i pracownicy inżyniersko-techniczni. Członkowie uczelnianej organizacji partyjnej przejawiali ożywioną działalność na terenie uczelni i województwa. Wchodzili w skład władz wojewódzkich, prowadzili szkolenia partyjne w terenie, byli wykładawcami WUML (Wieczorowy Uniwersytet Marksizmu Leninizmu). W 1975 r. przy KU partii powstało kilkunastoosobowe Koło Lektorów PZPR.

W odróżnieniu od PZPR, kilkunastoosobowa uczelniana organizacja ZSL nie zaznaczyła w istotny sposób swej obecności w życiu społeczno-politycznym uczelni. Członkowie Zarządu Koła ZSL nie byli zapraszani do prac w instytucjach kolegialnych uczelni, nie uczestniczyli w podejmowaniu istotnych decyzji. W tej sytuacji praca koła sprowadzała się do działalności wewnątrzorganizacyjnej. W ciągu analizowanego okresu w skład Zarządu Koła wchodził: doc. dr M. Oryl – prezes, Anna Bartnik – sekretarz, doc. dr A. Suszko-Purzycka – skarbnik.

Zrzeszająca ponad 80 proc. pracowników uczelniana organizacja ZNP, w swej działalności koncentrowała się w dalszym ciągu na zagadnieniach socjalno-bytowych pracowników. Wyrażało się to m.in. w realizacji niektórych postanowień Karty Praw i Obowiązków Nauczyciela, np. utworzenie zakładowego funduszu socjalnego, funduszu mieszkaniowego, rozszerzenia uprawnień do korzystania z różnorodnych form wczasów, dążeniu do poprawy opieki lekarskiej.¹⁸ Rozwijala się także działalność kulturalna organizowana przez uczelniany klub ZNP. Kontynuacja zainicjowanych w poprzednim okresie różnorodnych form pracy kulturalno-rozrywkowej klubu stanowiła istotny czynnik integrujący środowisko akademickie.

W latach 1974-1975 w skład Prezydium Rady Zakładowej ZNP wchodził: dr B. Jezierska – prezes, doc. dr hab. M. Foryś – wiceprezes ds. socjalnych, mgr Marian Gardziński – wiceprezes ds. kulturalno-oświatowych, mgr Teresa Banaszak – sekretarz, Teresa Bańkowska – skarbnik. W 1976 r. w składzie Prezydium RZ ZNP nastąpiły zmiany. Na prezesa został wybrany doc. dr Z. Zbyrowski, na wiceprezesów – mgr Antoni Śledziwski, mgr Wiesława Konopczyńska, na sekretarza – mgr Helena Żurkowska, na skarbnika – Elżbieta Zbieć.

Studencki ruch młodzieżowy w pierwszych latach istnienia WSP przeżywał pewne trudności. Wynikały one z potrzeby wypracowania odpowiednich form pracy przez utworzoną w 1973 r. (z połączenia ZMW, ZMS i ZSP) nową organizację SZSP. Dlatego też w roku akademickim 1974/1975 tutejsza instancja SZSP skoncentrowała się na problemach organizacyjnych. W trakcie kampanii wyborczej powołano Prezydium Rady Uczelnianej SZSP. Jej przewodniczącym został student III roku pedagogiki szkolnej Józef Borkowski. W skład prezydium weszli przewodniczący komisji ekonomicznej, sportu i turystyki, domów studenckich, informacji i propagandy, szkoleń, pracy i wdrożeń naukowych. Wyłoniono także Wydziałowe Rady SZSP. Przewodniczącą RW Wydziału Humanistycznego została Janina Górska, Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego – Andrzej Radzikowski, Wydziału Pedagogicznego – Grażyna Zawadzka. Kierownictwo uczelnianej instancji SZSP starło się, by organizacja miała charakter masowy. Dlatego też w miesiącach wakacyjnych organizowano obozy szkoleniowo-wypoczynkowe dla studentów I roku, na których zapoznawano młodzież z podstawowym założeniem ideowo-politycznym, funkcją oraz strukturą organizacyjną. W pierwszych miesiącach nauki studentom pierwszych lat organizowano seminaria nt. „Nasza organizacja”.¹⁹ W założeniach miały one wdrażać młodszych kolegów do prac organizacyjnych, a w rzeczywistości przekształcały się w drętwe spotkania, ograniczające się do odczytywania i komentowania statutu. Intensywne zabiegi agitacyjne powodowały, że w latach 1975-1977 prawie 95 proc. studentów siedleckiej uczelni zorganizowanych było w SZSP.

¹⁸ 1.01.1977 r. w miejsce uczelnianego gabinetu lekarskiego utworzono Przychodnię Akademicką, w której planowano uruchomienie różnorodnych gabinetów specjalistycznych.

¹⁹ AZ AP, syg. II/10, s. 59.

Wspomniane lata są okresem ożywionej działalności organizacyjnej. Rozwijała się ona w trzech podstawowych kierunkach: a) pracy ideowo-politycznej (organizowanie Turniejów Wiedzy Politycznej, zajęcia w Uczelnianej Szkole Aktywu, spotkania w Klubie Wiedzy Politycznej „Publikum”, itp.), b) kulturalno-rozrywkowym (patronat nad klubami studenckimi, organizowanie przeglądów studenckiej twórczości kulturalnej, organizowania obozów wypoczynkowych, wycieczek, rajdów turystycznych, itp.), c) pracy naukowej (współpraca przy organizowaniu obozów naukowych, organizowanie współzawodnictwa naukowego, popularyzacja sylwetek najlepszych studentów, fundowanie nagród studentom wyróżniającym się w nauce i działalności społecznej).

Władze uczelniane widziały w SZSP partnera w rozwiązywaniu bieżących problemów szkoły. Przedstawiciele organizacji brali udział w pracach wszystkich ciał kolegialnych. Rozwiązywanie niektórych problemów związanych ze sferą socjalno-bytową (podział miejsc w Domach Studenta, stypendiów, miejsc na obozach i praktykach zawodowych) pozostawiono do decyzji samych studentów.

Ogromne możliwości działania oraz szanse pełnej reprezentacji interesów środowiska wymagały zwiększonej aktywności członków, wylaniania się szerokich rzesz aktywistów. Tymczasem, jak zauważyli w 1975 r. członkowie Rady Szkoły ds. Młodzieży, „ogół studentów pozostawał bierny”, a jeśli pojawiła się grupa aktywu, „często byli to karierowicze i koniunkturaliści”.²⁰ W latach następnych stan ten poprawił się tylko nieznacznie.

Szeroką i różnorodną działalność w środowisku młodzieży akademickiej rozwijali harcerze. Przygotowując się do pracy w szkole, członkowie uczelnianej organizacji ZHP organizowali wieczornice, rajdy, okolicznościowe akademie. Ożywioną działalność szkoleniowo-metodyczną rozwijał Studencki Krąg Instruktorski ZHP „Bakalarze”.

Spośród innych organizacji społecznych ważną funkcję w życiu społeczności akademickiej pełniło uczelniane koło Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej. W założeniach kierownictwa WSP organizacja ta miała spełniać istotną rolę w procesie kształtowania materialistycznego światopoglądu przyszłych nauczycieli. W 1975 r. z inicjatywy uczelnianej organizacji partyjnej podjęto prace na rzecz rozbudowy uczelnianej organizacji TKKŚ. W roku następnym liczyła ona 38 członków (nauczycieli i studentów) zrzeszonych w trzech kołach wydziałowych. Mimo mecenatu kierownictwa uczelni, działalność ww. kół była ograniczona. W 1975 r. zorganizowano obóz szkoleniowo-wypoczynkowy dla członków i sympatyków TKKŚ. W latach następnych organizowano wystawy książek o tematyce laickiej, planowano powołać Środowiskowe Studium Religioznawcze. W ramach SZSP zorganizowano Studencki Ośrodek Dyskusyjny TKKŚ. Liczący się był udział członków tejże organizacji w strukturach miejskich i wojewódzkich. W 1977 r. zorganizowali oni dla uczniów szkół średnich z ówczesnego województwa siedleckiego Uniwersytet Młodych Racionalistów, którego wykładawcami byli pracownicy naukowo-dydaktyczni siedleckiej WSP.

²⁰ AZ AP, syg. VII/93 (program rozwoju WSP).